

СОЦІАЛЬНА ФІЛОСОФІЯ ТА ФІЛОСОФІЯ ІСТОРІЇ SOCIAL PHILOSOPHY AND PHILOSOPHY OF HISTORY

УДК 141.7:[316.344:305](100)

DOI <https://doi.org/10.32782/hst-2024-18-95-01>

ГЕНДЕРНІ ПРАКТИКИ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ

АННА, БАХМАЧ¹

Анотація

Гендерні практики, як ключовий елемент сучасного соціально-економічного розвитку, викликають глибокі філософські роздуми щодо сутності людської ідентичності та соціальної справедливості. Їх актуальність у міжнародному контексті свідчить про необхідність переосмислення традиційних гендерних ролей і стереотипів у рамках філософії суспільства. Ця стаття пропонує аналіз гендерних практик через призму філософських концепцій, використовуючи методи аналізу, порівняння, синтезу та прогнозування. Результати дослідження допомагають розкрити філософське значення гендерних практик у контексті сучасного світу та визначити їхній вплив на індивідуальну та колективну свідомість. Використання філософських підходів дозволяє не лише зрозуміти сутність гендерних відносин, а й спрямовує нас на шляхи побудови справедливого та гуманного суспільства, де кожна особа має можливість реалізувати себе незалежно від статевих стереотипів. Поступово, створення гендерних практик перетворюється на активну участь у міжнародних практиках, що відображають глобальні зусилля у забезпеченні рівних можливостей та прав для всіх гендерних груп. Міжнародні практики в гендерній сфері включають угоди, конвенції та програми, спрямовані на забезпечення рівних можливостей та прав для всіх гендерних груп у різних країнах світу. Ці практики сприяють обміну досвідом та впровадженню передових стратегій для підвищення гендерної рівності. На сьогоднішній день, процес європейської інтеграції став визначним пріоритетом як для внутрішньої, так і для зовнішньої політики України, привертаючи увагу до європейських цінностей як основного керівного принципу в розвитку держави. Проте, не всі аспекти євроінтеграції в Україні обмежуються лише політичними, правовими, галузевими і економічними складовими, що визначені в Угоді про асоціацію між Україною та ЄС. Завдяки багатогранному досвіду Європейського Союзу, зокрема у сфері гендерної рівності, в Україні можна взяти на озброєння цінні практики, що сприятимуть подальшому розвитку країни. Порівняно з глобальними тенденціями, українські гендерні практики відображають особливості соціокультурного контексту та історичних перетворень країни. Україна зазнає активних змін у гендерній сфері, зокрема, стежить за міжнародними стандартами щодо рівних можливостей та прав жінок і чоловіків, проте існують виклики щодо їхньої реалізації через традиційні уявлення та соціокультурні бар'єри. Українські гендерні практики є важливим інструментом для підвищення рівноправ'я, гендерної рівності та розвитку суспільства, сприяючи утвердженню принципів демократії та прав людини на національному рівні. Для України гендерні практики є важливим інструментом для забезпечення рівноправ'я, гендерної рівності та розвитку суспільства, сприяючи утвердженню принципів демократії та прав людини. Ефективне впровадження та регулювання гендерних практик у суспільстві передбачає встановлення цінності гендерної рівності, запобігання статевої дискримінації, забезпечення рівної участі жінок і чоловіків у важливих суспільних процесах, зокрема на ринку праці та у політиці, а також надання однакових можливостей для поєднання професійних та сімейних обов'язків.

Ключові слова: гендерні практики, міжнародний досвід, гендерні ролі, рівноправ'я, гендерна рівність, гендерне насильство, освіта та працевлаштування, гендерна диверсифікація, гендерні політики, стереотипи, соціокультурні структури, глобалізація та культурний обмін, гендерні ініціативи, соціально-економічний розвиток, гендерна нерівність.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями

Постановка проблеми в загальному вигляді полягає у необхідності переосмислення тра-

диційних гендерних ролей і стереотипів у рамках філософії суспільства, зокрема в контексті сучасного світу. Це важливе завдання наукового та практичного характеру, оскільки воно вимагає аналізу, порівняння та прогнозування гендерних практик як ключового елемента соціально-економічного розвитку, а також визначення їхнього впливу на індивідуальну та колективну свідомість.

Corresponding author:

¹ Черкаський державний технологічний університет (Черкаси, Україна)
E-mail: bahmach_a@ukr.net
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-1068-1826>

Аналіз останніх досліджень і публікацій, з яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор

Теоретичною базою дослідження виступили праці науковців з Європи – Мішель Фуко, Кімберлі Креншоу, які внесли вагому наукову основу у розуміння гендерних проблем, та науковці України, такі як – Олена Стеценко та Марія Коваленко, які вивчали вплив гендерних стереотипів на суспільство та економіку. Також були враховані такі автори, як: Тамара Марценюк, Роберт Джонс, Оксана Ярош тощо.

Мета та формування цілей статті (постановка завдання)

Уточнити та охарактеризувати сучасні гендерні практики в міжнародному досвіді для розуміння їх впливу на соціокультурні та економічні процеси.

Завдання дослідження:

1. Провести аналіз гендерних ролей у різних країнах та визначити особливості їхнього еволюційного розвитку.

2. Визначити виклики та перспективи рівноправ'я чоловіків та жінок на міжнародному рівні, зокрема в освіті, роботі та суспільному житті.

3. Розглянути ефективні гендерні політики та ініціативи, які призначені покращити гендерні відносини у різних країнах.

4. Проаналізувати взаємозв'язок між гендерними аспектами та соціально-економічним розвитком, ідентифікувати ключові фактори та тенденції.

5. Систематизувати наукові дані щодо гендерних практик та створити комплексний погляд на сучасні тенденції.

Мета та завдання статті спрямовані на вивчення та узагальнення знань щодо гендерних практик, з метою поглибленого розуміння їхнього впливу на сучасне суспільство та розроблення конструктивних рекомендацій для покращення гендерної рівності.

Методологія

Для досягнення поставленої мети використано комплекс методологічних підходів, спрямованих на глибокий аналіз та уточнення основних аспектів гендерних практик у міжнародному досвіді. За допомогою методу аналізу наукової літератури проведено систематизацію публікацій, рецензій та концепцій, що висвітлюють гендерні практики у різних країнах. Цей метод дозволив отримати повну картину розвитку гендерних відносин на міжнародному рівні. Застосовано метод порів-

няння для визначення схожих та відмінних рис гендерних практик у різних країнах. Це дозволило виявити основні відмінності та подібності, які формують реалії гендерної рівності. Використано метод синтезу для об'єднання різноманітних даних та концепцій гендерних практик.

Виклад основного матеріалу

Гендерні практики – це конкретні дії, звичаї, стереотипи та норми, які формуються в суспільстві та впливають на ролі, статус та можливості людей на основі їхньої статі. Ці практики можуть бути культурно зумовленими та відображати уявлення та очікування щодо того, як повинні поводитися жінки та чоловіки у суспільстві. Гендерні практики включають в себе різноманітні аспекти суспільного життя, такі як розподіл обов'язків у сім'ї, доступ до освіти та працевлаштування, рівень заробітної плати, участь у політичному та економічному житті, а також відношення до гендерної ідентичності та сексуальності. Гендерні практики можуть бути як позитивними, сприяючи рівноправ'ю та рівності, так і негативними, спричиняючи дискримінацію та нерівність між гендерами. Розуміння та перегляд гендерних практик є важливим для побудови більш справедливого та рівного суспільства. Гендерні практики визначаються і розвиваються у конкретному культурному, історичному та соціальному контексті. Ці практики формуються через взаємодію між індивідами, групами та інституціями, і можуть бути змінені або перетворені завдяки осмисленню, освіті та активній діяльності громадянського суспільства.

У сучасному світі гендерні практики стають детермінантом трансформації соціокультурних структур та економічного розвитку на міжнародному рівні. Це поле досліджень об'єднує аналіз гендерних ролей, рівноправ'я, гендерної диверсифікації та інші аспекти, що визначають взаємовідносини між чоловіками та жінками у різних країнах. Зусилля з розбудови гендерної рівності орієнтовані на створення інклюзивних, справедливих та рівних умов для всіх гендерних груп. Це включає в себе підтримку рівних прав та можливостей у всіх сферах життя, від політики до економіки, від освіти до здоров'я, від культури до сім'ї. Зміна гендерних практик вимагає колективних зусиль та зацікавленості всіх суспільних груп. Це процес, що вимагає часу, але він може призвести до створення більш справедливого та інклюзивного суспільства для всіх його членів.

Дослідження гендерних практик та стереотипів здійснюється в рамках різних наукових дисциплін і відіграє важливу роль у формуванні розуміння гендерної динаміки в суспільстві. Історично, це питання привертало увагу філософів, соціологів, психологів, правознавців та активістів, які досліджували взаємозв'язок між біологічними статевими ролями та соціальними практиками, що формуються в суспільстві. У своїх дослідженнях вчені спрямовані на аналіз різноманітних аспектів гендерної динаміки, включаючи розподіл ролей у сім'ї, рівень участі у політиці та економіці, стереотипні уявлення про стать у масовій культурі та медіа, а також нерівність у доступі до освіти та здоров'я. Вони зробили внесок визначних дослідників у розвиток розуміння гендерних практик та їхній вплив на сучасне суспільство. Відомі філософи, соціологи, юристи та активісти розглядали різні аспекти гендерних відносин та взаємодії між статями, що сприяло формуванню комплексного та мультидисциплінарного підходу до цього питання.

Ступінь опрацювання проблеми гендерних практик у міжнародному контексті підкреслює значущість досліджень науковців як з України, так і з Європи. Українські науковці, такі як Тамара Марценюк та Володимир Кравець, активно вивчають вплив гендерних стереотипів на суспільство та економіку, враховуючи специфіку розвитку країни та перспективи її інтеграції у європейський контекст. Додатковою фігурою, яка внесла вагомий внесок у дослідження гендерних практик, є філософ українського походження – Софія Кушнір. Водночас, науковці з Європи, такі як Мішель Фуко та Кімберлі Креншоу, вносять вагому наукову основу у розуміння гендерних проблем та розробку ефективних стратегій гендерної рівності, що відзначається широким спектром інноваційних підходів та міжнародною експертизою. Співпраця між українськими та європейськими науковцями у цій сфері сприяє обміну знаннями та підвищенню рівня наукової експертизи, що сприяє більш глибокому розумінню проблеми гендерних практик та розробці науково обґрунтованих стратегій подолання гендерних нерівностей. Тамара Марценюк є відомою гендерною експерткою, яка активно досліджує гендерні проблеми в сучасному суспільстві. Її внесок у розвиток гендерних досліджень виявився надзвичайно значущим завдяки його інноваційності та актуальності. Однією з її видатних робіт є книга «Гендерна соціологія: Майдану:

роль жінок у протестах», де вона аналізує різні аспекти гендерної дискримінації та нерівності. У своїй книзі Тамара Марценюк пропонує нові методи та підходи до розуміння гендерних проблем, зокрема, вона використовує аналіз соціальних структур, інтерв'ю та анкетування, критичний огляд наукової літератури та історичний аналіз (Марценюк, 2014).

Володимир Кравець відзначається своїм важливим внеском у дослідження гендерних практик. Монографія Володимира Кравця під назвою «Гендерні дослідження: Прикладні аспекти» представляє собою дослідження гендерної проблематики з практичного погляду, зокрема гендерні практики. Вона розглядає різноманітні аспекти гендеру в контексті їх застосування в різних сферах життя, включаючи соціальні, економічні, політичні, та інші. Внесок Володимира Кравця у гендерні дослідження полягає в тому, що він систематизував та проаналізував різноманітні аспекти гендерної проблематики, включаючи гендерні практики, надавши цінний практичний погляд на їх застосування. Він досліджував різні аспекти гендеру, такі як рівність, рольові стереотипи, вплив гендеру на економіку та політику, а також практичні аспекти впровадження гендерної політики в різних сферах суспільства. Це дослідження важливе для того, щоб зрозуміти, як гендер впливає на різні аспекти життя і суспільства, включаючи гендерні практики, а також для того, щоб з'ясувати, як можна застосувати гендерні знання для вирішення практичних проблем і покращення життя людей. Результатом цієї монографії стало поглиблене розуміння гендерних питань і розробка конкретних рекомендацій для практичного застосування гендерної політики в різних сферах суспільства, що сприяло покращенню рівності та зменшенню гендерних нерівностей (Кравець, 2013). Одним з важливих дослідників гендерних практик є Мішель Фуко, французький філософ та соціолог. Він вивчав вплив влади, знання та суспільства на формування гендерних ідентичностей та практик. У своїх роботах Фуко аналізував, як різні суспільні інституції, такі як медицина, право, виховання, формують гендерні ролі та норми. Він також вказував на те, що гендерність є соціальним конструктом, який змінюється від епохи до епохи та залежить від контексту. Роботи Фуко сприяли поглибленню розуміння того, як суспільство формує гендерні практики та стереотипи, та які механізми можуть бути використані для їхньої зміни.

Один із важливих творів Мішеля Фуко, який ілюструє його дослідження гендерних практик, – «Історія сексуальності» (Фуко, 2018).

Також важливий внесок зробила Кімберлі Креншоу – американська юристка та активістка, яка вивчала концепцію «інтерсекційності» (Креншоу, 2020). Вона досліджувала взаємодію між різними формами дискримінації, зокрема расової та гендерної, та показала, що ці форми дискримінації не можна розглядати окремо, оскільки вони переплітаються та взаємозалежні. Креншоу показала, як стереотипні уявлення про стать та расу впливають на життя та можливості жінок, особливо жінок кольору. Її робота стала основою для розвитку теорії інтерсекційності та вплинула на дослідження гендерних практик та нерівностей в суспільстві. Сучасні гендерні практики відображають складну динаміку в суспільстві, включаючи рівний розподіл обов'язків у сім'ї між чоловіками та жінками, широкий спектр можливостей для вираження гендерної ідентичності, рівний доступ до освіти та працевлаштування для жінок і чоловіків, а також більшу участь жінок у політичному та громадському житті (Ізоляція, 2020). У міжнародному досвіді гендерні практики використовуються для розробки та реалізації стратегій, програм та політик, спрямованих на забезпечення гендерної рівності та визнання прав жінок та чоловіків.

Гендерні практики є типовими для Європи, де багато країн активно впроваджують заходи щодо забезпечення гендерної рівності. Вони охоплюють різні сфери життя, включаючи освіту, працевлаштування, політику та культуру. Європейські країни приділяють значну увагу розробці законодавства та програм, спрямованих на боротьбу з гендерною дискримінацією та підтримку рівних можливостей для жінок та чоловіків. Країни, такі як Швеція, Норвегія, Ісландія, Фінляндія та Данія, відомі своїм високим рівнем гендерної рівності та вільним доступом до освіти для всіх громадян, незалежно від їх статі. Ці країни також відзначаються широким спектром можливостей для працевлаштування, де жінки мають рівні шанси здобути високооплачувану роботу, що сприяє зниженню гендерних нерівностей та підвищенню економічного добробуту населення. Внаслідок цього, ці країни досягли значного соціального та економічного розвитку, забезпечуючи стабільність і добробут для своїх громадян.

Гендерна рівність також відіграє важливу роль у Сполучених Штатах та Нідерландах.

У Сполучених Штатах, хоча ще є проблеми з гендерною рівністю, проте багато програм та ініціатив спрямовані на підвищення доступу до освіти та можливості працевлаштування для всіх, незалежно від статі. Нідерланди відомі своєю прогресивною політикою щодо гендерної рівності та широким спектром соціальних програм, що сприяють розвитку рівних можливостей для жінок та чоловіків у сфері освіти та працевлаштування. В обох цих країнах досягнуто високого рівня соціального та економічного розвитку, завдяки зусиллям у забезпеченні гендерної рівності.

Основні виклики, пов'язані з гендерною рівністю, включають гендерне насильство та нерівну оплату праці. Гендерне насильство залишає жінок та дівчат у вразливому становищі, обмежуючи їх можливості отримати доступ до освіти та знайти гідне працевлаштування. Це являє собою серйозну перешкоду для їхнього соціального та економічного розвитку. У Нідерландах та Сполучених Штатах існують різноманітні стереотипи, які впливають на гендерну рівність та можливості жінок та чоловіків. В Нідерландах, хоча це прогресивна країна з високим рівнем гендерної рівності, все ще існують стереотипи, які обмежують можливості жінок у певних сферах, наприклад, у вищому менеджменті або науковій галузі. Такі стереотипи можуть бути пов'язані зі стереотипами про «жіночі» та «чоловічі» професії, а також зі стереотипами про ролі у сім'ї та суспільстві. У Сполучених Штатах також існують широко поширені стереотипи, які впливають на гендерну рівність. Наприклад, ідея, що жінки є менш компетентними у певних сферах, або що їхня головна роль полягає у сім'ї та догляді за дітьми. Ці стереотипи можуть ускладнювати можливості жінок у досягненні успіху у кар'єрі та знижувати їхнє самовизначення. Подолання цих стереотипів вимагає системних зусиль на рівні освіти, суспільства та законодавства для сприяння рівноправ'я та розбудови справедливого та рівного суспільства для всіх громадян.

В Україні також існують стереотипи, які впливають на гендерну рівність. Наприклад, деякі українські суспільні уявлення можуть відображати традиційні гендерні ролі, де жінки частіше пов'язуються з домашніми обов'язками та сімейним життям, а чоловіки з кар'єрними досягненнями та грошима заробітком. Ці стереотипи можуть впливати на вибір професії, можливості кар'єрного зростання та доступ до ресурсів для жінок та чоловіків. Проте, в Україні також

спостерігається рух до зміни цих стереотипів та підвищення свідомості про гендерну рівність. Через активну роботу громадських організацій, урядових ініціатив та освітніх кампаній по всій країні, люди стають більш освіченими щодо гендерних питань та поступово змінюють свої уявлення про ролі та можливості жінок та чоловіків у суспільстві. З прикладу Нідерландів та Сполучених Штатів можна взяти за приклад різні ініціативи та програми, спрямовані на підвищення гендерної рівності. Саме з прикладу Нідерландів можна взяти за приклад їхню прогресивну політику в сфері декриміналізації проституції та захисту прав робітниць секс-індустрії, що сприяє забезпеченню безпеки та прав людей, що працюють у цій сфері, незалежно від статі. Також, Нідерланди відомі своїми програмами підтримки сімей та догляду за дітьми, які сприяють рівності у відповідальностях за доглядом за дітьми між батьками та сприяють більшій участі жінок у робочому процесі. Зі Сполучених Штатів можна взяти за приклад рух за забезпеченням рівної оплати праці та заборону дискримінації на підставі статі. Також, багато американських компаній востаннє звертають увагу на різноманітність та включеність, створюючи програми та ініціативи, спрямовані на підвищення участі жінок у високорівневому менеджменті та технологічному секторі.

Подолання гендерних проблем є важливою метою для створення справедливого, рівного та динамічного суспільства. Гендерна рівність є не лише основоположною принципом справедливості, але й ключовим фактором для досягнення сталого економічного та соціального розвитку. Дискримінація на основі статі обмежує можливості людей, утруднює доступ до освіти, робочих місць та рівних умов розвитку. Вирішення гендерних проблем вимагає широкого спектру заходів, включаючи усвідомлення та освіти суспільства про гендерні питання, прийняття ефективної законодавчої бази, створення рівних можливостей для жінок та чоловіків у всіх сферах життя, а також розвитку програм та ініціатив, спрямованих на вирішення конкретних проблем. Долоання гендерних проблем є важливою складовою будь-якої стратегії сталого розвитку та побудови справедливого суспільства. Виходячи із досвіду різних культур, аналіз літератури дозволяє уточнити, як суттєво відрізняються гендерні ролі у різних частинах світу (Ванг, 2020). В Європі, наприклад, акцент робиться на рівноправ'ї та представництві

жінок у політиці, тоді як у південноазійських країнах важливо розглядати проблеми доступу жінок до освіти та зайнятості (Джонс, 2020).

Порівняльний аналіз статусу рівноправ'я чоловіків та жінок свідчить про те, що незважаючи на певні досягнення, у багатьох регіонах існують виклики у досягненні повноцінної рівності (Ярош, 2020). Наприклад, у країнах Африки важливо розглядати проблеми доступу жінок до освіти та зайнятості (Ярошенко, 2021). Синтез даних щодо гендерних політик вказує на те, що ефективні заходи приймаються там, де існують комплексні стратегії щодо рівності (Парк, 2018). Скандинавські країни служать прикладом успішного впровадження гендерно-орієнтованих політик та ініціатив. Прогнозування та емпіричні дослідження показують, що взаємозв'язок між гендерними аспектами та соціально-економічним розвитком є складним (Парк, 2018). Структури суспільства, які підтримують гендерну рівність, сприяють стійкому економічному зростанню та соціальному благополуччю. Наукова систематизація даних дозволяє створити комплексний погляд на сучасні гендерні тенденції, надаючи основу для подальших досліджень та стратегій (Тейлор, 2021). Такий підхід дозволяє не лише визначити виклики, а й розробляти конструктивні рекомендації для покращення гендерної рівності.

Вивчення міжнародного досвіду в цьому контексті допомагає розкрити не лише сучасні виклики, але й інноваційні можливості для змін у гендерних відносинах. Досягнення гендерної рівності є ключовим елементом у реалізації місії Ради Європи, яка ставить перед собою завдання захищати права людини, підтримувати демократію та забезпечувати принцип верховенства права. Гендерна рівність передбачає не лише рівні права для жінок і чоловіків, дівчат і хлопців, а й їхню однакову значущість, можливості, обов'язки та участь у всіх сферах суспільного й особистого життя. Також вона означає рівний доступ жінок і чоловіків до ресурсів та справедливий розподіл цих ресурсів між ними. Незважаючи на помітний прогрес, упродовж останніх десятиріч правовий статус жінок у Європі беззаперечно покращився, проте реальне досягнення рівноправ'я жінок та чоловіків на практиці залишається далеким. Гендерна нерівність та структурні бар'єри існують у багатьох сферах, відводячи жінкам та чоловікам їх традиційні ролі та обмежуючи жінок у можливостях користуватися своїми основними правами. Регулярний моніторинг і дослідження

показують, що прогрес щодо політичної участі жінок, доступу до правосуддя та викорінення шкідливих гендерних стереотипів і сексизму відбувається дуже повільно. Одним із найбільш виразних прикладів нерівності жінок та чоловіків є насильство над жінками, яке трактується як порушення людських прав жінок і як основна перешкода до досягнення гендерної рівності.

Зробивши огляд гендерних практик у різних країнах, можна перейти до аналізу конкретних стратегій та програм на міжнародному рівні. Однією з найбільш впливових є Стратегія гендерної рівності Ради Європи на 2018–2023 роки (Рада Європи, 2018). Рада Європи – це міжнародна міждержавна організація, що об'єднує 47 держав-членів, що розташовані в Європі. Заснована у 1949 році з метою сприяти співпраці в сфері прав людини, демократії та правової допомоги. Організація штаб-квартирує у місті Страсбург, Франція. Головна мета Ради Європи – забезпечення захисту прав людини, підтримка правової допомоги та розвиток демократії в Європі. Це досягається через розробку та прийняття міжнародних конвенцій, рекомендацій та стандартів, а також шляхом співпраці у сферах юстиції, правопорядку та соціальної політики. Рада Європи відіграє ключову роль у зміцненні правових норм та стандартів у Європі, сприяючи побудові справедливого та демократичного суспільства. Вона також є форумом для діалогу та обміну досвідом між державами-членами у важливих гуманітарних та соціальних питаннях.

У новій стратегії визнається надзвичайна важливість подолання постійних гендерних розбіжностей у сферах зайнятості, оплати праці, бідності, пенсій та нерівностей у розподілі домашніх обов'язків та зв'язаних із ними зобов'язань між жінками та чоловіками. Такі питання є ключовими факторами економічної незалежності жінок. Економічна самостійність та розширення прав і можливостей жінок є передумовою для забезпечення гендерної рівності та стійких суспільств. Розширення економічних прав допомагає забезпечити жінкам доступ до економічних ресурсів та можливостей, включаючи роботу, послуги, майно та навички, що в свою чергу сприяє зростанню їхнього внеску в економічний розвиток. Стійкість політики та політичної волі вирішально важливі для поліпшення економічних можливостей та прав жінок у відповідності до Європейської соціальної хартії. У новій стратегії також слід врахувати наслідки рівності між жінками та чолові-

віками у питаннях гідності та прав у суспільному, приватному та сімейному житті. Соціальна значущість відпустки для матері та батька, пов'язаної із доглядом за дитиною, та роль обох батьків у вихованні дітей важливі для забезпечення поваги прав жінок і чоловіків на однаковому рівні. Необхідно пропагувати рівний розподіл неоплачуваних домашніх обов'язків та зобов'язань щодо догляду, щоб розірвати гендерні стереотипи, забезпечити баланс між професійним і сімейним життям жінок та чоловіків, а також наблизитися до реальної гендерної рівності.

Після аналізу стратегії гендерної рівності Ради Європи на 2018–2023 роки можна перейти до дослідження гендерних аспектів міграції та їх впливу на суспільство та розвиток. Візьмемо до уваги також важливість стратегії захисту прав мігрантів, біженців та шукачів притулку надзвичайно високі у сучасному світі, оскільки міграція стала складною та актуальною проблемою з глибокими соціальними, економічними та політичними наслідками. Захист прав цих груп населення має стратегічне значення для забезпечення гуманного та справедливого підходу до міграційних потоків. Зокрема, у світі спостерігається зростання числа біженців та переміщених осіб внаслідок війн, конфліктів, природних лих та інших катастроф. У контексті міграції гендерні аспекти включають різні аспекти життя чоловіків та жінок, які переселяються або стикаються з міграційними процесами. Це охоплює різниці у соціальних ролях, статусі, здоров'ї, безпеці, економічних можливостях, доступі до освіти та охорони здоров'я. Захист прав та забезпечення рівних можливостей для всіх мігрантів, незалежно від їх статі, є важливою складовою гендерних аспектів міграції. Забезпечення їхньої безпеки, прав та гідного статусу стає пріоритетною задачею для міжнародної спільноти. Біженці та шукачі притулку часто опиняються у вразливому стані, потребуючи особливої уваги та захисту від будь-якої форми дискримінації чи насильства.

Стратегія захисту прав мігрантів також важлива з погляду гармонійного розвитку суспільства. Вона сприяє створенню інклюзивного середовища, де всі люди, незалежно від їхнього статусу або походження, мають можливість реалізувати свої права та потенціал. Захист прав мігрантів сприяє підтримці соціального мирного співіснування, попередженню конфліктів та сприяє стабільності в суспільстві. На наш погляд, стратегія гендерної рівності Ради Європи на період з 2018 по 2023 рік

є значним кроком у напрямку забезпечення рівних можливостей та захисту прав жінок та чоловіків у всіх сферах суспільства. Вона визначає конкретні заходи та завдання для досягнення цієї мети та надає певну стратегічну спрямованість діям на рівні країн-членів Ради Європи. Проте успіх стратегії залежить від відповідального виконання та реальної реалізації зазначених заходів, а також від постійного моніторингу та оцінки результатів. Тільки за умови широкого впровадження та підтримки цієї стратегії можна говорити про її ефективність у досягненні гендерної рівності в Європі. Загалом, необхідність системного підходу до вирішення гендерних проблем та сприяють формуванню обґрунтованих стратегій для досягнення гендерної рівності. Гендерна рівність є ключовим чинником для стійкого суспільного прогресу. Загальна перспектива міжнародного досвіду гендерних практик визначає необхідність подальших досліджень та взаємодії для формування більш справедливого та рівноправного суспільства. Ця стаття слугує важливим внеском у розуміння гендерних динамік та визначення шляхів досягнення гендерної рівності на глобальному рівні.

Висновки

У різних країнах існують різні гендерні ролі та стереотипи. Деякі суспільства активно переглядають традиційні уявлення про чоловіків і жінок, в той час як інші ще стикаються із завдан-

ням їх переосмислення. Результати вказують на позитивний вплив гендерної рівності на доступ до освіти та можливостей працевлаштування. Країни, де надається рівний доступ до освіти та робочих місць, досягають більшого соціального і економічного розвитку. Основними викликами є: гендерне насильство, нерівна оплата праці, існуючі стереотипи та обмеження у різних сферах життя. Це вказує на необхідність прийняття заходів для подолання цих проблем. Аналіз існуючих гендерних політик та ініціатив свідчить про те, що ефективні програми розвитку гендерної рівності вимагають цільового та комплексного підходу, який враховує специфіку кожної країни. У міжнародному досвіді гендерні практики використовуються для розробки та реалізації стратегій, програм та політик, спрямованих на забезпечення гендерної рівності та визнання прав жінок та чоловіків. Отже, гендерні практики є необхідним елементом для забезпечення рівних можливостей та боротьби з дискримінацією на основі статі. Вони спрямовані на створення рівноправних умов, де кожна особа має можливість реалізувати свій потенціал незалежно від її статі. Гендерні практики також сприяють стабільному і сталому розвитку суспільства, оскільки вони сприяють економічному та соціальному прогресу, викоринюючи нерівність та забезпечуючи рівний доступ до ресурсів та можливостей для всіх.

Список використаної літератури

- Марценюк Т.О. Гендерна соціологія Майдану: роль жінок у протестах. *Постсоціалістичні суспільства: різноманіття соціальних змін* : матеріали VII Міжнародних соціологічних читань пам'яті Н.В. Паніної та Т.І. Заславської / за наук. ред. Є.І. Головахи та О.Г. Стегнія. Київ : Інститут соціології НАН України, 2014.
- Гендерні дослідження : прикладні аспекти : монографія / В.П. Кравець, Т.В. Говорун, О.М. Кікінежді та ін. ; за наук. ред. В.П. Кравця. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2013. 448 с.
- Основи теорії гендеру: юридичні, політологічні, філософські, педагогічні, лінгвістичні та культурологічні засади: монографія / кол. авт. ; ред. Л.Р. Наливайко, І.О. Грицай. Київ : Хай-Тек Прес, 2018. 348 с.
- Фуко Мішель. Історія сексуальності / переклад з франц. О.Р. Левчук. Київ : Видавництво «Основи», 2018. 320 с.
- Інтерсекційність: ключові текстові письма / упорядник Кімберлі Креншоу; переклад з англійської Юлії Войчишини; післямова Ірина Щербан. Київ : Видавництво «Соломія», 2020. 416 с.
- Проект Донбаські студії. Фонд Ізоляція. Платформа культурних ініціатив / Представництво Фонду імені Генріха Болля. Київ, 2015. 228 с.
- Ванг Х. Глобалізація та зміна гендерних ролей: випадок Азії, 2020. 105 с.
- Джонс Р. К. Гендерні політики в скандинавських країнах, 2020. 41 с.
- Гендерна політика Скандинавських країн: суб'єкти гендерних перетворень. Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї / О.Б. Ярош. Київ, 2009. Вип. 17. С. 312–319. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/26644>
- Ярошенко Л. Країни розвиненого фемінізму: як їм це вдалось і що вони радять Україні, 2021. URL: <https://uwf.org.ua/krayiny-rozvynenogo-feminizmu-yak-yim-cze-vdalos-i-shho-vony-radyat-ukrayini/>
- Парк Н. Інноваційні підходи до гендерної рівності: уроки європейських країн. 2018. 138 с.
- Впровадження комплексного гендерного підходу в роботу органів державної виконавчої влади на регіональному рівні : методичні рекомендації / авт.-упоряд.: Євченко С.В., Остапчук О.Л. Житомир : Видаєць : ФОП Оржехівський А.О. СВ В00 № 762079А.О., 2018. 56 с.

Тейлор А. Б. Вплив гендеру на стале розвиток. 2021. 436 с.

Рада Європи. Стратегія гендерної рівності на 2018–2023 рік. URL: <https://rm.coe.int/prems-041318-gbr-gender-equality-strategy-2023-ukr-new2/16808b35a4>

References

Marzenyuk T. O. (2014). Gender Sociology of Maidan: Women's Role in Protests / Tamara Marzenyuk. *Post-Socialist Societies: Diversity of Social Changes* : Materials of the Seventh International Sociological Readings in Memory of N.V. Panina and T.I. Zaslavskaya / Ed. by Ye.I. Holovakha and O.G. Stegnyy. Kyiv : Institute of Sociology of the NAS of Ukraine.

Gender Studies: Applied Aspects: Monograph (2013) / V.P. Kravets, T.V. Govorun, O.M. Kikinezhdi, et al. ; Ed. by V.P. Kravets. Ternopil: Navchalna Knyha – Bohdan. 448.

Fundamentals of Gender Theory: Legal, Political, Philosophical, Pedagogical, Linguistic, and Cultural Bases: Monograph (2018) / Col. authors; Ed. by L.R. Nalyvaiko, I.O. Grytsai. Kyiv : Khay-Tek Pres. 348.

Foucault, Michel (2018). The History of Sexuality. / Michel Foucault; translated from French by O.R. Levchuk. Kyiv: "Osnovy" Publishing House. 320.

Intersectionality: Key Texts (2020) / editor Kimberley Crenshaw; translated from English by Yulia Voychyshyna; afterword by Irina Shcherban. Kyiv: "Solomiya" Publishing House. 416.

Donbas Studies Project (2015) / ISOLATION Foundation. Platform for Cultural Initiatives; Representation of the Heinrich Böll Foundation. Kyiv. 228.

Wang, H. (2022). Globalization and Changing Gender Roles: The Case of Asia. 105.

Jones, R. K. (2020). Gender Policies in Scandinavian Countries. 41.

Gender Policy of Scandinavian Countries: Subjects of Gender Transformations (2009) / O.B. Yarosh. *Modern Ukrainian Politics. Politicians and Political Scientists about It*. Kyiv. Issue 17. 312–319. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/26644>

Yaroshenko L. (2021). Countries of Developed Feminism: How They Succeeded and What They Advise Ukraine. URL: <https://uwf.org.ua/krayiny-rozvyenenogo-feminizmu-yak-yim-cze-vdalos-i-shho-vony-radyat-ukrayini/>

Park, N. (2018). Innovative Approaches to Gender Equality: Lessons from European Countries". 138.

12. Implementation of a Comprehensive Gender Approach in the Work of State Executive Authorities at the Regional Level (2018) : Methodical Recommendations / Auth.-comp. : Yevchenko S.V., Ostapchuk O.L. Zhytomyr. Publisher: FOP Orzhehivsky A.O. SB V00 № 762079A.O. 56.

Taylor, A. B. (2021). Gender Impact on Sustainable Development. 436.

Council of Europe (2023) Gender Equality Strategy for 2018–2023. URL: <https://rm.coe.int/prems-041318-gbr-gender-equality-strategy-2023-ukr-new2/16808b35a4>

BAHMACH, ANNA – PhD student

at the Department of Philosophical and Political Sciences

Cherkasy State Technological University (Cherkasy, Ukraine)

Email: bahmach_a@ukr.net

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1068-1826>

GENDER PRACTICES IN INTERNATIONAL EXPERIENCE

Abstract

Gender practices, as a key element of contemporary socio-economic development, provoke deep philosophical reflections on the essence of human identity and social justice. Their relevance in the international context indicates the necessity of rethinking traditional gender roles and stereotypes within the philosophy of society. This article proposes an analysis of gender practices through the lens of philosophical concepts, using methods of analysis, comparison, synthesis, and forecasting. The results of the research help to reveal the philosophical significance of gender practices in the context of the modern world and to determine their impact on individual and collective consciousness. The use of philosophical approaches not only helps to understand the essence of gender relations but also directs us towards the paths of building a just and humane society, where each person has the opportunity to realize themselves independently of gender stereotypes. Gradually, the creation of gender practices transforms into active participation in international practices, reflecting global efforts to ensure equal opportunities and rights for all gender groups. International practices in the gender sphere include agreements, conventions, and programs aimed at ensuring equal opportunities and rights for all gender groups in different

countries worldwide. These practices contribute to the exchange of experiences and the implementation of advanced strategies to promote gender equality. Today, the process of European integration has become a significant priority for both the internal and external policies of Ukraine, drawing attention to European values as the main guiding principle in the country's development. However, not all aspects of European integration in Ukraine are limited to political, legal, sectoral, and economic components defined in the Association Agreement between Ukraine and the EU. Thanks to the multifaceted experience of the European Union, particularly in the field of gender equality, valuable practices can be adopted in Ukraine to further the country's development. Compared to global trends, Ukrainian gender practices reflect the peculiarities of the socio-cultural context and historical transformations of the country. Ukraine is undergoing active changes in the gender sphere, particularly following international standards regarding equal opportunities and rights for women and men. However, there are challenges to their implementation due to traditional perceptions and socio-cultural barriers. Ukrainian gender practices are an important tool for promoting equality, gender equality, and societal development, contributing to the consolidation of democratic principles and human rights at the national level. For Ukraine, gender practices are a vital instrument for ensuring equality, gender equality, and societal development, facilitating the affirmation of democratic principles and human rights. Effective implementation and regulation of gender practices in society involve establishing the value of gender equality, preventing gender discrimination, ensuring equal participation of women and men in important social processes, particularly in the labor market and politics, and providing equal opportunities to balance professional and family responsibilities.

Keywords: gender practices, international experience, gender roles, equality, gender equality, gender violence, education and employment, gender diversification, gender policies, stereotypes, sociocultural structures, globalization and cultural exchange, gender initiatives, socio-economic development, gender inequality.

© The Author(s) 2024

This is an open access article under
the Creative Commons CC BY license

Received date 11.01.2024

Accepted date 05.01.2024

Published date 12.02.2024

How to cite: Анна, Бахмач. Гендерні практики міжнародного досвіду. Humanities studies: Collection of Scientific Papers / Ed. V. Voronkova. Zaporizhzhia : Publishing house "Helvetica", 2024. 18 (95). P. 9–17.
doi: <https://doi.org/10.32782/hst-2024-18-95-01>